

HỌC PHẦN

TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

**CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ
GIAI CẤP VÀ DÂN TỘC**

(Slide này có thể được sử dụng cho quá trình tự học của sinh viên)

Chương 3

CHỦ NGHĨA DUY VẬT LỊCH SỬ

3.1. HỌC THUYẾT HÌNH THÁI KINH TẾ - XÃ HỘI

3.2. GIAI CẤP VÀ DÂN TỘC

3.3. NHÀ NƯỚC VÀ CÁCH MẠNG XÃ HỘI

3.4. Ý THỨC XÃ HỘI

3.5. TRIẾT HỌC VỀ CON NGƯỜI

3.2. GIAI CẤP VÀ DÂN TỘC

3.2.1. Giai cấp và đấu tranh giai cấp

3.2.2. Dân tộc

3.2.3. Mối quan hệ giai cấp - dân tộc - nhân loại

3.2.1. Giai cấp và đấu tranh giai cấp

3.2.1. Giai cấp và đấu tranh giai cấp

a. Giai cấp

b. Đấu tranh giai cấp

c. Đấu tranh giai cấp của giai cấp vô sản

a. Giai cấp

** Định nghĩa giai cấp*

Những tập đoàn to lớn gồm những người khác nhau về địa vị của họ trong một hệ thống sản xuất xã hội nhất định trong lịch sử, khác nhau về quan hệ của họ (thường thường thì những quan hệ này được pháp luật quy định và thừa nhận) đối với tư liệu sản xuất, về vai trò của họ trong tổ chức lao động xã hội và như vậy là khác nhau về cách thức hưởng thụ và về phần của cải xã hội ít hoặc nhiều mà họ được hưởng. Giai cấp là những tập đoàn người, mà tập đoàn này thì có thể chiếm đoạt lao động của tập đoàn khác, do chỗ tập đoàn đó có địa vị khác nhau trong một chế độ kinh tế - xã hội nhất định”

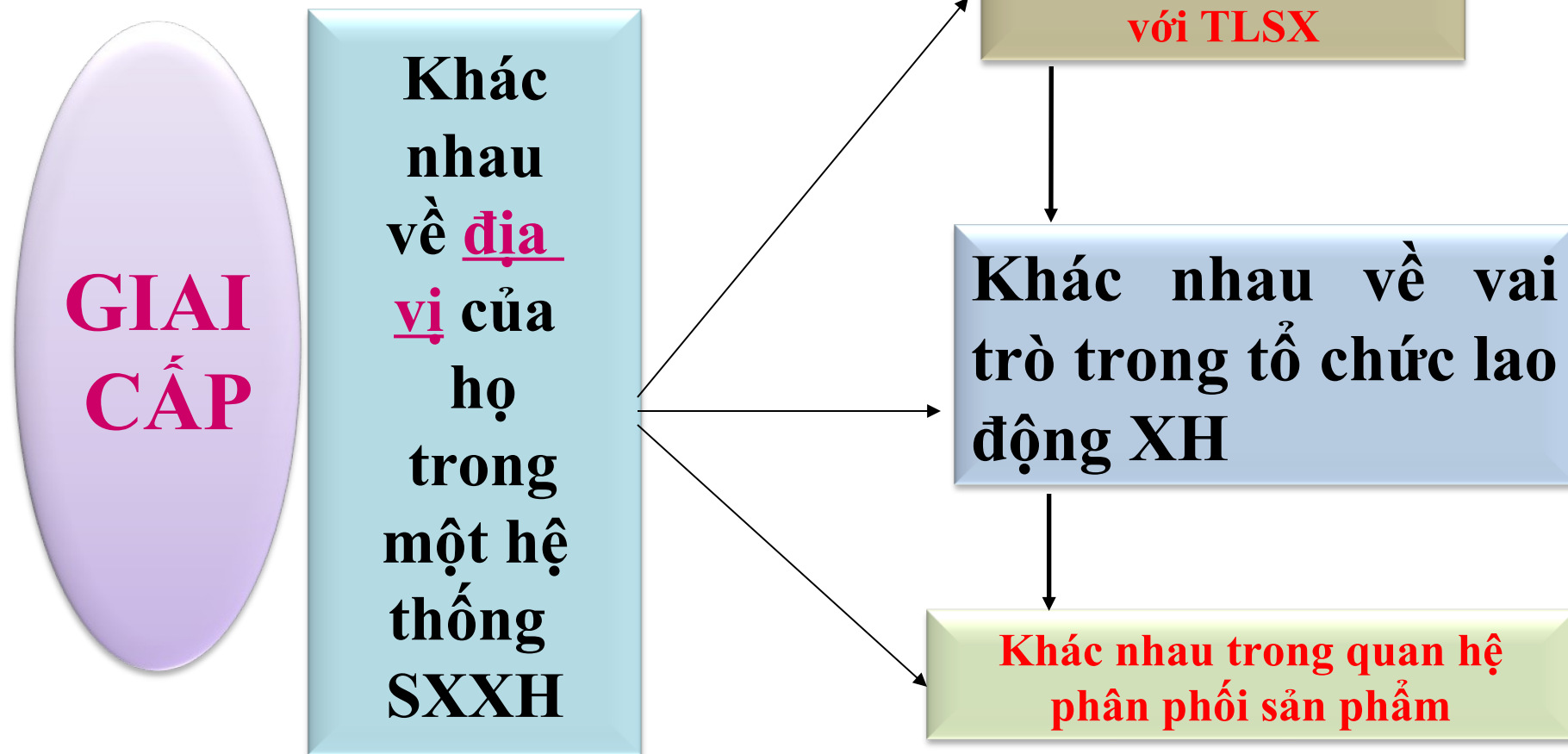
Giai cấp là những tập đoàn người có địa vị kinh tế - xã hội khác nhau

Dấu hiệu chủ yếu quy định địa vị KT-XH của các GC là các mối quan hệ kinh tế - vật chất giữa các tập đoàn người trong PTSX

Thực chất của quan hệ giai cấp là quan hệ giữa bóc lột và bị bóc lột

a. Giai cấp

* Định nghĩa giai cấp

Quan hệ giai cấp là quan hệ giữa bóc lột và bị bóc lột, là tập đoàn người này chiếm đoạt lao động của tập đoàn người khác

a. Giai cấp

* *Nguồn gốc giai cấp*

Nguồn gốc trực tiếp của sự phân hóa giai cấp trong XH chính là do sự ra đời và tồn tại của *chế độ chiếm hữu tư nhân về tư liệu SX*.

Nguồn gốc sâu xa của sự phân hóa giai cấp là do tình trạng *phát triển chưa đạt tới trình độ XHH cao của LLSX*.

Khi LLSX đã đạt tới mức đầy đủ thì chính nó lại là nguyên nhân khách quan của việc xóa bỏ chế độ chiếm hữu tư nhân về TLSX và dẫn tới sự xóa bỏ giai cấp, đấu tranh giai cấp.

a. Giai cấp

* Nguồn gốc giai cấp

Cơ sở lý luận nào?

Quan điểm duy vật lịch sử

** Kết cấu xã hội của xã hội có giai cấp*

Giai cấp cơ bản

- Giai cấp chính của xã hội
- Đại diện cho PTSX thống trị

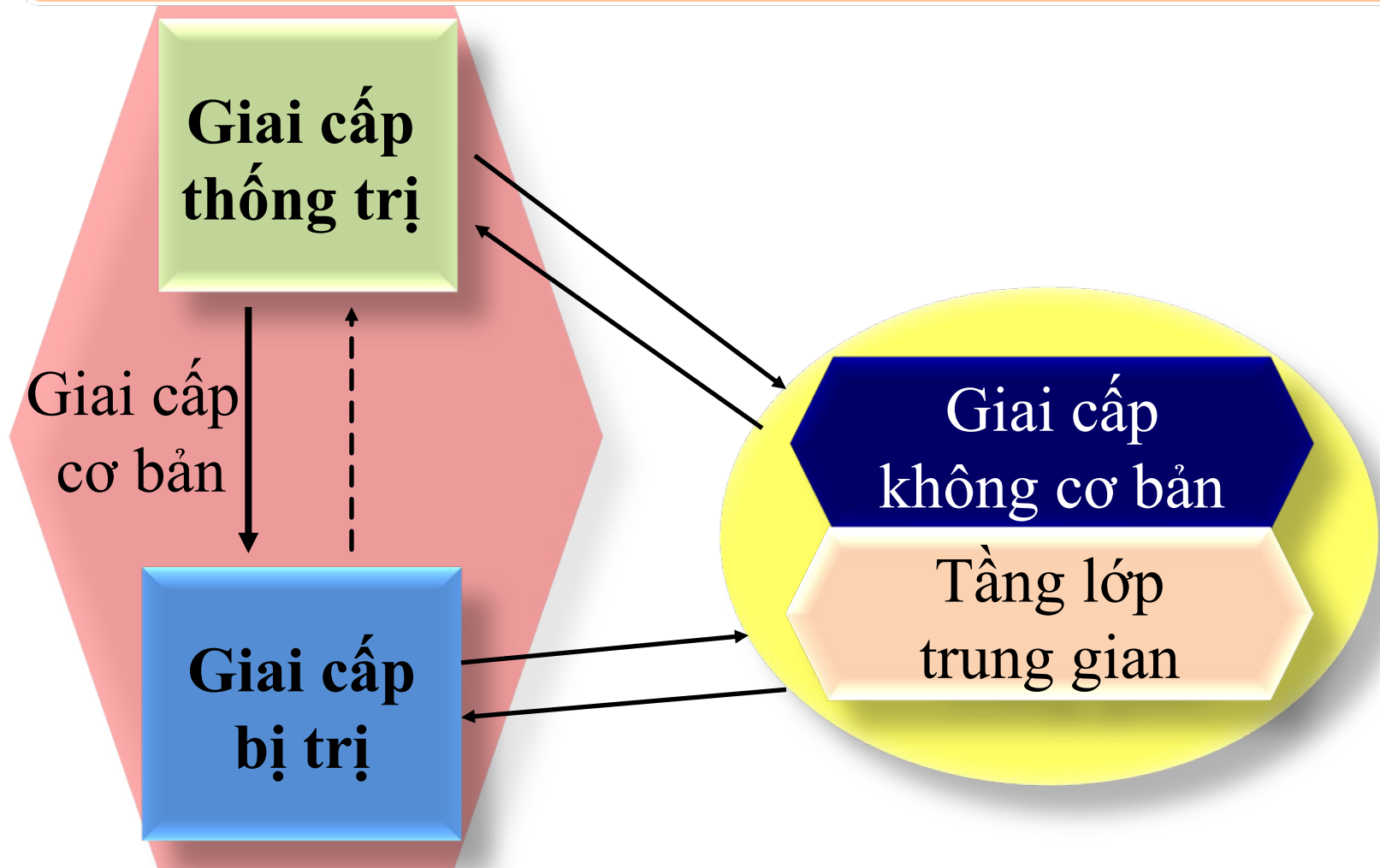
Giai cấp
không cơ bản

Giai cấp đại diện cho PTSX tàn
dư hoặc mầm mống

Tầng lớp
trung gian

Không đại diện cho PTSX nào

** Kết cấu xã hội của xã hội có giai cấp*

b. Đấu tranh giai cấp

*** Tính tất yếu
và thực chất
của đấu tranh
giai cấp**

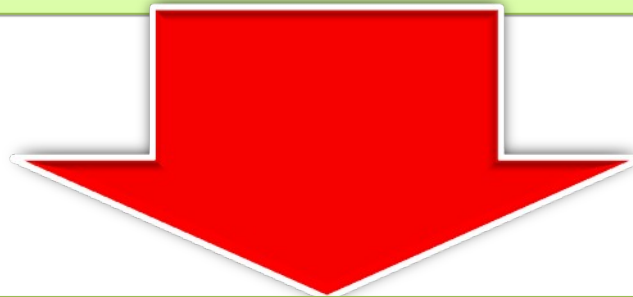
Đấu tranh giai cấp là tất yếu do sự đối lập về lợi ích căn bản không thể điều hòa được giữa các giai cấp

Đấu tranh giai cấp là cuộc đấu tranh của các tập đoàn người to lớn có lợi ích căn bản đối lập nhau trong một PTSX xã hội nhất định.

Thực chất là cuộc đấu tranh của quần chúng lao động bị áp bức, bóc lột chống lại giai cấp áp bức, bóc lột nhằm lật đổ ách thống trị của chúng

b. Đấu tranh giai cấp

**** Vai trò của đấu tranh giai cấp
trong xã hội có giai cấp***

- Trong xã hội có giai cấp, *đấu tranh giai cấp là động lực trực tiếp, quan trọng của lịch sử.*
- Vừa là biểu hiện vừa là chìa khóa giải quyết mâu thuẫn giữa LLSX và QHSX

c. Đấu tranh giai cấp của giai cấp vô sản

** Khi chưa
có chính
quyền*

Đấu tranh kinh tế

Đấu tranh chính trị

Đấu tranh tư tưởng

Đấu tranh kinh tế

Bảo vệ lợi ích thiết thân của công nhân như tăng lương, giảm giờ làm, cải thiện điều kiện sống, ...

Đấu tranh chính trị

Lật đổ ách thống trị của giai cấp tư sản, phản động, **giành chính quyền** về tay giai cấp vô sản

Đấu tranh tư tưởng

Phủ định biện chứng hệ tư tưởng của GCTS và tư tưởng, tâm lý, tập quán lạc hậu

c. Đấu tranh giai cấp của giai cấp vô sản

** Đấu
tranh giai
cấp trong
thời kỳ quá
độ từ
CNTB lên
CNXH*

Tính tất yếu

Điều kiện mới

Nội dung mới

Hình thức mới

Tính tất yếu

Thời kỳ này, giai cấp tư sản tuy bị đánh đổ về mặt chính quyền, song chúng vẫn còn lực lượng, tiềm lực về kinh tế, chính trị và tư tưởng.

Điều kiện mới

- Cơ cấu và địa vị các giai cấp có sự biến đổi căn bản, tạo ra so sánh lực lượng có lợi cho giai cấp vô sản.
- Các lực lượng phản cách mạng ngày càng bị thu hẹp và phân hoá, tiến tới bị xoá bỏ hoàn toàn.
- Các khó khăn nổi lên trong thời kỳ này là, kinh nghiệm quản lý xã hội về mọi mặt của giai cấp vô sản còn nhiều hạn chế; giai cấp tư sản và các thế lực thù địch bằng nhiều âm mưu và thủ đoạn chống phá sự nghiệp cách mạng; các tàn dư về tư tưởng, tập quán, tâm lý của xã hội cũ và của giai cấp thống trị, bóc lột còn nhiều...

Nội dung mới

- Mục tiêu là xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội trên tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, tư tưởng, văn hoá
- Phải thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược là:
 - + Bảo vệ vững chắc thành quả cách mạng đã giành được và cải tạo xã hội cũ.
 - + Xây dựng thành công xã hội mới trên tất cả các lĩnh vực.

Hình thức mới

Trong cuộc đấu tranh này, giai cấp vô sản phải sử dụng tổng hợp và kết hợp các hình thức đa dạng, phong phú:

- "có đổ máu và không có đổ máu";
- Bằng bạo lực và hoà bình;
- Bằng quân sự và kinh tế;
- Bằng giáo dục và hành chính...

Sử dụng hình thức nào, điều đó do tình hình kinh tế, chính trị xã hội của mỗi nước, mỗi giai đoạn lịch sử cụ thể quy định.

c. Đấu tranh giai cấp của giai cấp vô sản

** Đặc điểm
đấu tranh
giai cấp
trong thời kỳ
quá độ lên
CNXH ở
Việt Nam
hiện nay*

Tính tất yếu

Điều kiện mới

Nội dung mới

Hình thức mới

Tính tất yếu

- Quá độ lên CNXH ở Việt Nam là quá độ gián tiếp từ một xã hội thuộc địa, nửa phong kiến với trình độ phát triển của lực lượng sản xuất còn thấp, tiến lên chủ nghĩa xã hội bỏ qua chế độ tư bản chủ nghĩa. Trong thời kỳ này còn cơ sở kinh tế để nảy sinh giai cấp bóc lột và mâu thuẫn giai cấp vẫn tồn tại.

- Các thế lực phản động trong nước đang bằng nhiều âm mưu và thủ đoạn chống phá sự nghiệp cách mạng của đất nước

- Những tàn dư về tư tưởng, tâm lý và tập quán lạc hậu của giai cấp phong kiến, tư sản, của chủ nghĩa thực dân cũ, chủ nghĩa thực dân mới...còn tồn tại.

Điều kiện mới

- Giai cấp công nhân Việt Nam trở thành giai cấp lãnh
- Khối liên minh giai cấp mới công nhân - nông dân - trí thức được củng cố vững chắc và trở thành nền tảng của chế độ xã hội mới.
- Vai trò lãnh đạo của Đảng cộng sản Việt Nam được giữ vững và tăng cường.
- Nhà nước pháp quyền xã hội chủ nghĩa Việt Nam tiếp tục được củng cố, hoàn thiện.
- Những thành quả to lớn của sự nghiệp cách mạng đã đạt được.
- Cuộc cách mạng khoa học và công nghệ hiện đại; xu hướng toàn cầu hoá; hội nhập và hợp tác quốc tế, khu. ..
- Các thế lực thù địch vẫn tiếp tục chống phá...
- Sự khủng hoảng của chủ nghĩa xã hội thế giới và sự điều chỉnh để thích nghi của chủ nghĩa tư bản hiện đại,...

Nội dung mới

Thực hiện thắng lợi sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá theo định hướng xã hội chủ nghĩa, khắc phục tình trạng nước kém phát triển; thực hiện công bằng xã hội, chống áp bức, bất công; đấu tranh ngăn chặn và khắc phục những tư tưởng và hành động tiêu cực, sai trái; đấu tranh làm thất bại mọi âm mưu và hành động chống phá của các thế lực thù địch; bảo vệ độc lập dân tộc, xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội.

Hình thức mới

Đa dạng, phong phú và đòi hỏi phải sử dụng tổng hợp và kết hợp các hình thức, biện pháp linh hoạt: bằng hành chính và giáo dục; giữa cải tạo và xây dựng; sử dụng các hình thức kinh tế trung gian, quá độ; phát triển kinh tế thị trường định hướng xã hội chủ nghĩa; mở cửa và hội nhập để tranh thủ các vận hội, thời cơ xây dựng thành công chủ nghĩa xã hội; kết hợp giữa phát triển kinh tế - xã hội với tăng cường sức mạnh quốc phòng và an ninh...

Tài liệu tham khảo:

1. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ không chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
2. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
3. Giáo trình Triết học Mác-Lênin. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, 2010.
4. Tham khảo tài liệu tiếng Anh tại:
<http://www.marxists.org/xlang/index.htm>
5. Viện Nghiên cứu con người: *Một số kết quả nghiên cứu chủ yếu*, Nxb. Khoa học xã hội, Hà Nội, 2014.
6. Quân đội nhân dân Việt Nam, Tổng cục Chính trị: *Triết học Mác-Lênin- Phần II, Chủ nghĩa duy vật lịch sử*), Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội, 2008.